

ŠTA DETE TREBA DA ZNA PRE POLASKA U SKOLU?

Sadržaj:

1. Uvod – Zašto sam napisala ovaj vodič?
2. Razvojne oblasti koje su temelj za školu
3. Samostalnost je više od oblačenja
4. Socijalno-emocionalne veštine
5. Komunikacija sa decom i odraslima
6. Radoznalost i otpornost su temelj učenja
7. Vezivanje pertli i svakodnevne rutine
8. Poštovanje, uvažavanje i odgovornost
9. Empatija – kako je razvijamo kod dece
10. Govorno-jezički razvoj
11. Predčitalačke veštine
12. Predmatematičke veštine
13. Grafomotorika i fina motorika
14. Pažnja, pamćenje i koncentracija

Sadržaj:

15.Gruba motorika i koordinacija tela

16.Igre za ponašanje, deljenje i timski rad

17.Kako roditelji mogu da pomognu kod kuće

18.Kako dete pripremiti za školu – projekat

„Moja škola“

19.Zaključak: Dete je spremno kada ga

razumemo

Dragi roditelji,

pišem vam ovo kao vaspitač koji je izveo generaciju predškolaca i imala čast da svakodnevno budem deo odrastanja dece na važnoj životnoj prekretnici kada iz sigurnog sveta vrtića zakorače ka školi.

Imala sam predškolsku grupu dece uzrasta šest godina. I kroz svaki susret, igru, razgovor, suzu i osmeh, postajalo mi je jasnije: naša deca znaju mnogo više nego što pokazuje papir.

Ono što često zaboravljamo jeste da škola ne traži znanje iz knjige, već sposobnost da dete funkcioniše samostalno, u grupi, da veruje sebi, da zna da pita, da zna da ne zna.

Često mi roditelji dolaze zabrinuti:

“Ne zna još sva slova... Ne zna da piše ime...”

A ja ih tada nežno podsetim:

“U školi će učiti da piše.

U vrtiću treba da nauči da želi da piše.”

Zato sam ovaj e-book napisala kao podršku vama, roditeljima budućih prvaka. Da vam pokažem šta je važno, a šta nije. Da vas ohrabrim da dete ne učite za školu, već za život.

Ono što dete treba da zna pre škole nije samo brojanje do deset, već:

- **Kako da izrazi osećanja**
- **Kako da traži pomoć**
- **Kako da prihvati različitost**
- **Kako da sačeka red**
- **Kako da zavoli učenje kao igru**

Verujem da ćete kroz ovu e-book pronaći mnogo korisnih ideja, saveta, primera i igrica koje možete odmah primeniti kod kuće. Sve je pisano na osnovu stvarnih situacija, iz života jednog vaspitača i jedne vesele, znatiželjne predškolske grupe.

2. Razvojne oblasti koje su temelj za školu

Zašto su ove oblasti važne?

Pre nego što dete nauči da čita, piše, broji, rešava zadatke i sedi u klupi, mora da razvije osnove koje mu omogućavaju da sve to kasnije nauči. Kao kada gradimo kuću, temelj mora biti jak i stabilan, jer bez toga nijedna nova veština „neće sesti na svoje mesto“.

U predškolskom uzrastu, kroz igru, svakodnevne situacije, rutinu i kontakt s drugima, dete prirodno razvija sve oblasti koje su ključne za uspešan polazak u školu.

Dete treba da razvije sledeće oblasti:

1. Emocionalni razvoj – prepoznaje i izražava osećanja (npr. zna da kaže “tužan sam jer sam izgubio igračku”).
2. Socijalni razvoj – saraduje, deli, poštuje pravila, razume tuđu perspektivu.
3. Govor i jezik – koristi rečenice, razume pitanja, priča priče, prepoznaje sličnosti u zvukovima.
4. Kognitivni razvoj – razmišlja logički, povezuje uzrok i posledicu, klasifikuje, pamti.
5. Finu motoriku – koristi prste i šaku precizno: seče, lepi, crta, drži olovku.
6. Grubu motoriku – trči, skače, balansira, koristi telo koordinisano.
7. Pažnju i koncentraciju – sluša do kraja, pamti niz, prati zadatak do kraja.
8. Samostalnost – sam obavlja dnevne aktivnosti (oblačenje, toalet, pakovanje).
9. Radoznalost i otpornost – pita, istražuje, ne odustaje odmah kada pogreši.
10. Svest o zajednici – razume da je deo grupe i da njegovo ponašanje utiče na druge.

Igra iz vrtića: “Kocka znanja”

Imamo veliku kocku od stiropora na kojoj su oblasti napisane: govor, motorika, emocije, pamćenje, pažnja, telo. Dete baca kocku, pa izvodi zadatak iz te oblasti:

- Pamćenje: “Zapamti 4 reči i ponovi ih.”
- Motorika: “Preskoči prepreke na jednoj nozi.”
- Emocije: “Glumi kako izgleda ljutost.”

Ova igra pomaže da dete postane svesno svog tela, osećanja i mišljenja i uči ga da ih koristi svesno.

Igra kod kuće: “Ja sam superheroj”

Roditelj zada zadatke:

- “Pokaži mi kako tvoj mozak pamti 3 boje.”
- “Pokaži mi kako tvoje ruke seku papir u krug.”
- “Pokaži mi kako tvoje uši slušaju i ponavljaju rečenicu.”

Dete „demonstrira“ svoje veštine. Oseća se ponosno i motivisano da ih razvija dalje!

Savet za roditelje:

Nemojte „učiti dete za školu“ pre vremena. Umesto toga, posmatrajte gde je vaše dete trenutno i kako da mu pomognete da izgradi sledeći korak kroz igru, ritam i svakodnevne situacije

Npr. u prodavnici: „Možemo li poredati ove jabuke po veličini?“

Na putu: „Koliko crvenih kola vidiš?“

Svakodnevnica je najvažniji teren za razvoj.

3. Samostalnost je više od oblačenja

Zašto je samostalnost važna?

Samostalnost ne znači samo da dete zna da se obuče. Ona znači da dete ima unutrašnji osećaj sigurnosti i kompetencije: “Mogu nešto da uradim samostalno, čak i ako mi je teško.”

To je jedan od najvažnijih pokazatelja da je dete spremno za školu.

U školi nema više vaspitača da ga podseti da obuče jaknu, da mu doda maramicu, da sedi pored njega dok pakuje ranac. Zbog toga, razvijanje samostalnosti ne znači ostaviti dete samo, već postepeno ga osposobljavati da se snađe.

Dete treba da zna i ume da:

1. Samostalno koristi toalet (ode sam, obriše se, obuče gaće i pantalone, pusti vodu, opere ruke)
2. Obuče i izuje cipele, jaknu, zakopča rajsferšlus ili dugme
3. Samostalno jede priborom, koristi ubrus i čašu
4. Prepozna i čuva svoje stvari (ranac, garderobu, pernicu)
5. Spakuje ranac tako da zna gde mu je šta
6. Očisti za sobom kada se prospe voda, sok, mrvica
7. Ume da složi garderobu
8. Koristi maramicu i zna da pokrije usta kada kašlje/kija
9. Poštuje lični prostor drugih (ne dira tuđe bez dozvole)
10. Odradi dodeljeni zadatak u grupi (nosi čaše, doda ubruse, sredi police)

Igra iz vrtića: “Moj zadatak”

Svako dete dobija dnevni zadatak:

- “Ti danas deliš salvete”
- “Ti pomažeš da se sklope knjige”
- “Ti si odgovoran za biljku na prozoru”

Na taj način se uče odgovornosti i samopouzdanju, ali i osetu pripadnosti grupi. Dete oseća: “Moj zadatak je važan.”

Igra kod kuće: “Spremi ranac”

Na sto stavite više predmeta: knjige, pernicu, igračke, jaknu, užinu, papirne maramice...

Dajte detetu zadatak:

“Spremi ranac kao da ideš u školu. Sam odluči šta ti je potrebno.”

Na kraju, proverite zajedno: “Šta ti je nedostajalo? Šta si dobro spakovao?”

Dete uči da razmišlja unapred i postaje svesno svoje odgovornosti.

Savet za roditelje:

Najveća greška koju činimo iz ljubavi je da žurimo umesto deteta.

Zakašnjenje, nervoza, manjak vremena i odjednom se mi oblačimo umesto njih, pakujemo torbu, brišemo ruke...

Usudi se da usporiš.

Daj detetu prostor i vreme da pokaže šta zna.

Na početku će sve trajati duže, ali kasnije ćeš imati dete koje zna da se snađe.

4. Socijalno-emocionalne veštine

Zašto su važne?

Deca koja razviju stabilne socijalno-emocionalne veštine imaju mnogo veću šansu da uspešno funkcionišu u školi. To su deca koja umeju da izraze svoje emocije, prepoznaju tuđe, saraduju, čekaju red, reše konflikt rečima, a ne rukama.

U školi neće uvek sedeti pored svog najboljeg druga, ni dobiti ono što žele odmah. Zato ih moramo pripremiti da razumeju sebe, da prihvate razlike i da pronadu svoje mesto u grupi. **Ne kroz naredenje, već kroz razumevanje.**

Dete treba da zna i ume da:

1. Prepozna i imenuje svoja osećanja (npr. “Ljut sam jer nisam prvi”)
2. Prepozna emocije kod drugih (npr. “On plače, verovatno je tužan”)
3. Ume da izrazi ljutnju na prihvatljiv način (npr. “Nisam hteo da me gurneš!”)
4. Zna da sačeka red (npr. na klackalici, u redu za ručak, kod vaspitača)
5. Rešava konflikt razgovorom, a ne fizički (npr. “Hajde da se dogovorimo”)
6. Zna da kaže **NE** kad mu nešto ne prija
7. Ume da se izvini iskreno i da oprost
8. Prihvata različitosti među decom (npr. fizički izgled, govor, ponašanje)
9. Zna da pruži podršku drugu (npr. “Hajde, ti to možeš!”)
10. Razume posledice svog ponašanja (npr. ako više, neko se uplaši ili uzruja)

Igra iz vrtića: “Kutija osećanja”

Imamo kutiju u kojoj su kartice sa osnovnim emocijama: sreća, tuga, ljutnja, strah, iznenađenje. Dete nasumično izvlači jednu i priča:

- Kada se tako osećalo?
- Kako je tada izgledalo njegovo lice?
- Šta je uradilo tada?
- Kako bi volelo da neko drugi reaguje na to?

Na ovaj način deca uče da identifikuju i prihvate osećanja bez osuđivanja.

Igra kod kuće: “Dogovori i nesporazumi”

Ispričajte detetu jednostavnu situaciju:

“Ana i Luka su hteli istu igračku i počeli su da se vuku za nju.”

Pitajte dete:

- Šta bi ti uradio?
- Koji je drugi način da se to reši?
- Da li misliš da je neko bio povređen?

Ove situacije možete igrati svakodnevno i menjati likove.

Praktična vežba: “Šta kada sam ljut?”

Napravite zajedno plakat koji ima 3 koraka:

1. Dišem duboko 3 puta
2. Kažem šta osećam
3. Pitam odraslog za pomoć

Zalepите ga negde vidljivo. Dete ga može koristiti kada se uznemiri. To mu daje alate, a ne zabrane.

Savet za roditelje:

Prihvatite detetova osećanja, čak i kad vam deluju „bez razloga“

Ne govorite: “Nemaš razloga da budeš tužan” jer dete jeste tužno. Pitajte:

“Šta te tačno rastužilo?”

Kada dete u parku viče: “Neću da se igram s njim!”, ne prekidajte odmah. Umesto toga recite:

“Razumem da si ljut. Hajde da vidimo zašto.”

Na taj način gradite detetu emocionalni rečnik i socijalnu zrelost.

5. Komunikacija sa decom i odraslima

Zašto je važna?

Komunikacija je most između detetovih misli i sveta oko njega. Dete koje zna da izrazi šta želi, objasni šta mu smeta, da pita, razgovara i sasluša, lakše se povezuje s drugima i uspešnije se snalazi u svim životnim situacijama.

U školi, ovo postaje još važnije: dete mora da razume uputstvo, postavi pitanje učitelju, dogovori se sa drugarima u grupnom radu ili da prijavi ako mu nešto smeta. Ako to ne zna, zatvara se, povlači, frustrira se ili reaguje burno.

**Zato mi u vrtiću ne učimo samo slova.
Učimo kako da pričamo.**

Dete pred polazak u školu treba da zna i ume da:

1. Razgovara rečenicama, jasno i smireno
2. Postavi pitanje kada mu nešto nije jasno
3. Odgovori na pitanje punom rečenicom (npr. ne samo “da”, već “Da, voleo bih da igram”)
4. Započne razgovor s drugom decom (“Hoćeš da se igramo?”)
5. Pristupi odraslom (vaspitaču, učitelju) kad mu treba pomoć
6. Prijavi kada ga neko vređa, udara, psuje ili mu pretili
7. Objasni kako se oseća i šta mu je potrebno (“Tužan sam jer me niko nije zvao”)
8. Saslušaj sagovornika bez upadanja u reč
9. Koristi reči ljubaznosti: hvala, molim, izvoli, izvini
10. Poštujte pravila razgovora u grupi (čekanje reda, slušanje dok drugi govori)

Igra iz vrtića: “Pitanje na pitanje”

Dete dobija zadatak da postavi pitanje na vaše pitanje.

Vaspitač: “Kako si danas?”

Dete: “Dobro sam. A ti?”

Vaspitač: “Šta ti je bilo omiljeno danas?”

Dete: “Igranje s Leom. A tebi?”

Ova igra uči decu dvosmernoj komunikaciji, odnosno da vode dijalog.

Igra kod kuće: “Zamisli da...”

Postavite scenarije:

- Zamisli da si nov u školi. Kako bi se predstavio?
- Zamisli da neko ne zna da se igra tvoje igre. Kako bi mu objasnio?
- Zamisli da neko galami i tebi smeta. Šta bi mu rekao?

Ovde dete uči kako da komunicira asertivno bez agresije i bez povlačenja.

Savet za roditelje:

U svakodnevnim razgovorima s detetom, izbegavaj samo “Da” i “Ne” pitanja.

 Umesto: “Jesi li dobro?”

pitaj:

 “Šta ti se najviše dopalo danas?”

 “Sa kim si sedeo za stolom?”

 “Da li je neko bio tužan danas?

Kako si to znao?”

Kroz takva pitanja dete vežba izražavanje, opažanje i razumevanje drugih.

6. Radoznalost i otpornost su temelj učenja

Zašto su ove osobine važne?

Radoznilo dete postavlja pitanja, istražuje, eksperimentiše. Otporno dete ne odustaje odmah kada mu nešto ne ide. Ove dve osobine su temelj svakog učenja i razvoja.

U školi se dete neće uvek snaći iz prve. Biće zadatka koje neće odmah razumeti, pravila koja neće pamti. Dete koje je razvilo radoznalost i otpornost neće reći:

“Ne znam i gotovo.”

već će reći:

“Ne znam... još.”

Naša uloga je da podstaknemo decu da ne odustaju kada naiđu na prepreku, već da je vide kao izazov koji se može savladati.

Dete pred školu treba da zna i ume da:

1. Postavi pitanje kad ga nešto zanima (“Zašto je voda mokra?”)
2. Istražuje samoinicijativno (gleda, dodiruje, upoređuje, isprobava)
3. Proba više puta kada mu nešto ne uspe
4. Pita odraslog za pomoć – ali tek nakon što je pokušalo samo
5. Ne plaši se da pogreši – i ne odustaje odmah
6. Prihvata da ne mora sve odmah da zna
7. Uči iz grešaka (“Sledeći put ću probati drugačije”)
8. Koristi rečenicu: “Ne ide mi još, ali ućiću”
9. Uživljava se u otkrivanje novih stvari
10. Oseća uzbuđenje kada sam dođe do rešenja

Igra iz vrtića: “Šta bi bilo kad bi...”

Postavljam deci “nemoguća pitanja”:

“Šta bi bilo kad bismo živeli u vodi?”

“Šta bi bilo da nema svetla?”

“Kako bi izgledao dan da svi hodamo unazad?”

Ova igra podstiče maštu, istraživački duh, ali i prihvatanje različitih odgovora bez ispravnog rešenja.

Igra kod kuće: “Ne odustajem!”

Detetu se zada zadatak: složi slagalicu, veži pertlu, nacrtaj nešto određeno.

Zajedno brojite pokušaje:

“Koliko puta si pokušao?”

“Šta bi sledeći put uradio drugačije?”

Svaki pokušaj se NE ocenjuje kao neuspeh, već kao korak u učenju.

Savet za roditelje:

Umesto da odmah daš tačan odgovor, pitaj:

“A šta ti misliš?”

“Kako bi ti to proverio?”

“Hajde da istražimo zajedno.”

Kad dete pogreši, **NE** govorite:

“To nije tačno.”

Zanimljivo razmišljaš, hajde da još razmislimo.”

Podržavaj rečenicu:

“Pogrešio sam, ali učim.”

To je formula za život, a ne samo za školu.

7. Vezivanje pertli i svakodnevne rutine

Zašto je važno?

Na prvi pogled, vezivanje pertli izgleda kao čisto motorička veština. Ali u stvarnosti, ona obuhvata mnogo više: pažnju, strpljenje, koordinaciju pokreta, sekvencijalno razmišljanje i samopouzdanje.

Kada dete savlada ovako „sitnu“ stvar, doživljava to kao veliki uspeh. A u školskom okruženju, to znači da neće čekati pomoć za svaku sitnicu, već će imati osećaj da može i to samostalno.

Slično važi i za svakodnevne rutine: one detetu pružaju osećaj sigurnosti, reda i predvidivosti. Dete koje ima ustaljene rutine lakše se adaptira na školski raspored i zahteve.

Dete pred školu treba da zna i ume da:

1. Vezuje pertle bez pomoći odraslih
2. Zatvara rajsferšlus, kopča dugmad
3. Zna da koristi sat u osnovnim okvirima (ujutru, uveče, posle ručka...)
4. Ima jasno vreme za buđenje, jelo, odmor i spavanje
5. Razume redosled aktivnosti: prvo doručak, pa oblačenje, pa izlazak
6. Samostalno se pakuje za vrtić/izlet/boravak kod bake
7. Ima svoje mesto za stvari i zna gde mu je šta
8. Odlaze korišćene stvari na pravo mesto
9. Obavlja rutine bez stalnog podsećanja
10. Održava ličnu higijenu – koristi toalet, pere ruke, briše nos

Igra iz vrtića: “Pertlasta tabla”

Imamo čvrstu podlogu (drvenu, kartonsku) sa nacrtanom cipelom i rupicama. Deca vežbaju vezivanje na pertlama koje ne „beže“.

Počinjemo prvo sa vežbanjem ukrštanja, zatim pravljenje petlje i konačno pravim čvorom.

Svako dete dobije zadatak da „nauči svog plišanog druga“ kako da veže pertle. Na taj način jača i motoričku veštinu i osećaj važnosti.

Aktivnost kod kuće: “Trening pertli”

Napravite zabavan trening:

Prvi nivo – samo prebacivanje pertli levo-desno

Drugi nivo – pravljenje petlje

Treći nivo – vezivanje pravog čvora

Za svaki nivo dete dobija zvezdicu na tabli ili nalepnicu. Motivacija dolazi kroz napredovanje, a ne kroz pritisak.

Praktična rutina: “Jutarnji raspored”

Zajedno sa detetom napravite slikovni (odštampajte slike) raspored jutarnjih aktivnosti:

1. Ustajanje
2. Umivanje i pranje zuba
3. Doručak
4. Pakovanje ranca
5. Obuvanje i vezivanje pertli

Zakačite ovaj raspored na vidljivo mesto. Dete svaki dan prati svoje obaveze samostalno.

Savet za roditelje:

Umesto da vežete pertle jer žurite, ustanite 5 minuta ranije. Dajte detetu priliku da pokuša.

Pohvalite pokušaj, ne samo uspeh.

Rečenice poput:

“Znam da ti još nije lako, ali sve više uspevaš!”

ili

“Svi smo nekada učili da vežemo pertle , sada je ovo tvoj trenutak.”

Grade upornost i veru u sebe!

8. Poštovanje, uvažavanje i odgovornost

Zašto su ove vrednosti ključne?

Pre nego što dete nauči da piše rečenice i rešava zadatke, ono treba da nauči kako da se ponaša u zajednici, kako da uvažava druge i kako da bude odgovorno za svoje postupke.

Škola nije samo mesto znanja, već i mesto odnosa. Tamo gde ima mnogo dece, svako mora da nauči da poštuje pravila, da sasluša tuđe mišljenje, da zna kada da se izvini i da prihvati posledice svojih izbora. Ove veštine se ne uče iz knjige, već životom u grupi i svakodnevnim primerima.

Dete pred školu treba da nauči:

POŠTOVANJE

1. Da pozdravi (“Dobar dan”, “Zdravo”)
2. Da koristi izraze: molim, hvala, izvoli, izvini
3. Da ne upada drugima u reč
4. Da poštuje prostor i stvari drugih
5. Da zna da nije uvek u pravu i da prihvati tuđe mišljenje
6. Da ne koristi ružne reči i ne vređa
7. Da zna da se ne sme smeјati nečijoj grešci
8. Da ne dira ono što nije njegovo bez dozvole
9. Da sačeka svoj red za igru, priču, ručak
10. Da prijavi vaspitaču/učitelju ako ga neko vređa, udara, psuje

Primer pravila grupe:

- Svi se javljamo kada želimo nešto da kažemo
- Slušamo dok drugi pričaju
- Ne smeјemo se tuđim greškama
- Vredne ruke ne udaraju
- Brinemo jedni o drugima

Dete pred školu treba da nauči:

UVAŽAVANJE

1. Da prepozna emocije kod sebe i drugih
2. Da sasluša i kada se ne slaže
3. Da razume da drugi imaju pravo na drugačije mišljenje
4. Da uvažava tuđe granice i potrebe
5. Da ne insistira da bude po njegovom
6. Da razume da neko ne želi da se igra baš tada
7. Da nauči kako da izrazi neslaganje bez ljutnje
8. Da pomogne kad vidi da je nekome teško
9. Da pohvali drugara bez ljubomore
10. Da ne isključuje decu iz igre

Dete pred školu treba da nauči:

ODGOVORNOST

1. Da sredi svoj sto/radni prostor nakon igre ili aktivnosti
2. Da ne okrivljuje druge za svoje greške
3. Da prizna kada je pogrešio
4. Da brine o svojim stvarima (jakna, ranac, pribor)
5. Da zna šta je njegovo, a šta tuđe
6. Da sam odlazi u toalet i pere ruke bez podsećanja
7. Da se seti šta treba da ponese u školu
8. Da pomaže drugima kada ima priliku
9. Da završi zadatak do kraja, bez odustajanja
10. Da zna da postoje posledice ako prekrši dogovor

Igra iz vrtića: “Tajna poruka”

Deca izvlače karticu sa zadatkom (npr. “Pohvali druga”, “Pomozi nekome”, “Završi bez podsećanja”). Tokom dana pokušavaju da obave zadatak bez da otkriju drugima šta im piše.

Igra podstiče empatiju, uvažavanje i odgovornost na neprimetan i zabavan način.

Igra kod kuće: “Ja sam učiteljica”

Roditelj i dete se zamene uloga. Dete postaje “učiteljica” ili “učitelj” i treba da vodi “čas”: da pozdravi, postavi pravila, uputi molbu, da “opomenu” ako se nešto ne poštuje.

Igra osnažuje dete i daje mu priliku da prepozna važnost ponašanja koje i samo treba da razvija.

Razgovori koji pomažu

Uključite teme u svakodnevni razgovor:

“Šta bi uradio kad ti neko uzme igračku bez pitanja?”

“Šta znači biti dobar drug?”

“Da li si nekad rekao ‘izvini’?
Kako si se tada osećao?”

“Šta znači biti odgovoran za svoje ponašanje?”

“Šta možeš da uradiš kada vidiš da se neko rastužio?”

9. Empatija - kako je razvijamo kod dece

Zašto je važna?

Empatija je sposobnost da prepoznamo kako se neko drugi oseća i da na to odreagujemo saosećajno. To je veština koja se ne rađa gotova, već razvija postepeno, uz pažljivo vođenje odraslih.

U vrtiću, svakodnevno svedočim situacijama koje pokazuju prve znake empatije:

- dete koje daje igračku drugu koji plače,
- dete koje pita: “Je l’ te boli?”,
- dete koje kaže: “I ja sam bio tužan kad nisam imao sa kim da se igram.”

Empatija se ne uči kroz naredbe (“Budi fin!”), već kroz **modelovanje, pitanja, uloge i razgovor. Dete mora da vidi, oseti i razume ponašanje koje vodi ka brizi o drugome.**

 Dete pred polazak u školu treba da zna i ume da:

1. Prepozna kada je neko tužan, uplašen, ljut ili srećan
2. Kaže drugu nešto utešno (“Biće bolje”, “Hoćeš da se igramo zajedno?”)
3. Pita: “Šta ti je?”, “Je l’ sve u redu?”, “Mogu da pomognem?”
4. Ponudi pomoć bez da ga neko zamoli
5. Ne ismeva druge kada pogreše
6. Razume da svi ne znaju isto i da je to u redu
7. Saoseća kada neko nema igračku, gubi ili se povredi
8. Kaže: “Ja sam tu” ili “Hoćeš da sedneš pored mene?”
9. Podeli nešto što ima iz želje da obraduje
10. Reaguje smireno kada vidi konflikt, ne dodaje “ulje na vatru”

Savet za roditelje:

Empatija se ne razvija tako što kažeš:

✘ “Budi dobar!”

već:

✔ “Pogledaj kako se on oseća.”

✔ “Šta bi ti voleo da ti neko kaže u toj situaciji?”

✔ “Je l’ znaš da si ga baš obradovao kad si mu pomogao?”

Pričajte o svojim osećanjima ne samo detetovim.

“Danas sam bio tužan jer nisam stigla da završim sve.”

“Bila sam srećna kada si me zagrlio bez razloga.”

Tako učmo dete da emocije nisu sramota, već nešto što delimo i što nas zbližava.

10. Govorno-jezički razvoj

Zašto je važan?

Govor nije samo sredstvo komunikacije. To je osnova učenja. Dete koje zna da se izrazi, da postavi pitanje, razume uputstvo i prepriča događaj, spremnije je za školu jer može jasno da pokaže šta zna i šta ne zna.

Mnoga deca imaju znanje, ali ne mogu da ga iskažu jer im nedostaju reči, sigurnost u izgovoru ili navika da komuniciraju u celovitim rečenicama.

Govorno-jezički razvoj se ne dešava sam od sebe. On se razvija u svakodnevnoj komunikaciji sa odraslima i decom, kroz razgovore, priče, igre i interakciju.

Dete pred školu treba da zna i ume da:

1. Razume i izvrši jednostavno i složenije uputstvo (npr. “Uzmi bojicu, nacrtaj sunce i napiši svoje ime”)
2. Priča rečenicama (ne samo jednom ili dve reči)
3. Koristi pravilno zamenice, prideve, brojeve u govoru
4. Razume osnovne pojmove: gore/dole, ispred/iza, više/manje, levo/desno
5. Postavi pitanje kada mu nešto nije jasno
6. Prepriča događaj ili bajku redosledom (početak, sredina, kraj)
7. Imenuje stvari precizno (ne samo “ovo”, “ono”)
8. Ima razvijen rečnik za svakodnevne teme (boje, obroci, osećanja, članovi porodice)
9. Razume i koristi humor (npr. smeje se kad nešto ima dvostruko značenje)
10. Prati grupni razgovor bez upadanja u reč

Igra iz vrtića: “Nastavi priču”

Vaspitač počinje:

“Jednog dana je mali zeka otišao u...”

Dete nastavlja priču, dodaje likove, mesta i događaje.

Ova igra razvija govor, maštu i logičko razmišljanje.

Igra kod kuće: “Moj mali rečnik”

Svaki dan birate novu temu: npr. kuhinja, zoološki vrt, voće.

Zadatak deteta je da nabroji što više reči koje zna na tu temu.

Zatim se igra “Objasni mi”: Dete objašnjava reč bez da je izgovori (npr. za bananu kaže: “Žuta je, ljušti se i jede.”)

Praktična vežba: “Šta sam danas radio?”

Na kraju svakog dana pitajte dete:

- Šta ti je bilo najzanimljivije danas?
- Šta si naučio?
- Sa kim si se danas igrao?
- Šta si osećao?

Ovo je odlična rutina za jačanje rečnika, izražavanja i povezivanja misli u celinu.

11. Predčitalačke veštine

Zašto su važne?

Predčitalačke veštine su temelj za kasnije uspješno učenje čitanja i pisanja. Često roditelji misle da dete pred školu mora da zna da čita, ali to nije tačno.

Deca ne treba da čitaju, već da razviju sposobnosti koje će im kasnije omogućiti da lako nauče da čitaju. To su sposobnosti slušanja, razlikovanja glasova, razumevanja strukture reči, kao i interesovanja za slova i knjige.

Mi u vrtiću ove veštine razvijamo kroz igre, rime, stihove, zvuke, analizu reči i mnogo priče.

Dete pred školu treba da zna i ume da:

1. Prepoznaje pojedinačna slova (vizuelno, naročito svoje ime)
2. Zna da podeli reč na slogove (ma-ma, li-mo-ná-da)
3. Razume da rečenica ima više reči i da se svaka piše odvojeno
4. Uočava glasove na početku i kraju reči (prva i poslednja slova)
5. Zna da rimuje (kuća – vuća, mačka – tačka)
6. Sluša priču i prepriča njen sadržaj redosledom
7. Povezuje slovo sa glasom (M kao mama, P kao pas)
8. Primećuje razlike i sličnosti među slovima (L, LJ, M i N)
9. Uživljava se u čitanje slikovnica
10. Ima pozitivan stav prema knjigama

Igra iz vrtića: “Prva i poslednja”

Deci izgovaramo reči:

- – “MAČKA”
- – “Koje je prvo slovo?” → M
- – “A poslednje?” → A

Zatim obrnutim redom:

Koja reč počinje istim glasom kao pas?” (npr. patka, paradajz, petao)

Kroz ove igre deca razvijaju fonološku svest, sposobnost da čuju i razdvajaju zvuke u rečima.

Igra kod kuće: “Lov na slovo”

Zadate detetu slovo (npr. S), a ono mora da pronade što više reči koje počinju tim slovom. U kući, slikovnici, prodavnici, na ulici.

Npr: sto, sok, sestra, sunce, sat, staza...

Dodatan izazov: Napišite ih zajedno i zalepите na plakat “Slovo dana”. Naravno deca koja pokazuju izuzetno interesovanje za pisanje i prepoznaju sva slova.

Praktična vežba: “Igra sa imenom”

Dete piše (ili prepoznaje) slova svog imena.
Zatim od toga pravi pesmicu:

- M kao miran
- A kao auto
- R kao raketa
- K kao knjiga
- O kao oblak

Tako dete personalizuje učenje i povezuje slova sa značenjem.

Savet za roditelje:

Ne forsiraj dete da čita pre škole. Umesto toga:

- Čitajte zajedno slikovnice svakog dana.
- Pitaj: “Šta misliš šta će se desiti na sledećoj strani?”
- Povezujte slike sa rečima,
- Pravimo igre sa slovima bez pritiska

Deca uče mnogo brže kada su radoznala, a ne kada su naterana.

12. Predmatematičke veštine

Zašto su važne?

Baš kao što ne treba da zna da čita, dete pred školu ne mora da zna da računa. Ali mora da razvije matematičko razmišljanje, sposobnost da uoči odnose, klasifikuje, poredi, prebrojava i logički razmišlja.

Predmatematičke veštine pomažu detetu da u školi lakše razume brojeve, sabiranje i oduzimanje, veličine, količine, oblike, redoslede. Njih razvijamo svakodnevno kroz igru, kuhinju, slaganje igračaka, oblačenje...

Dete pred školu treba da zna i ume da:

1. Prebroji predmete do 10 (i unazad)
2. Razume da broj označava količinu
3. Upoređuje količine (više–manje, jednako)
4. Prepoznaje i imenuje osnovne geometrijske oblike (krug, kvadrat, trougao, pravougaonik)
5. Razume pojmove: ispod, iznad, između, desno, levo
6. Sortira predmete po veličini, boji, obliku
7. Pravi grupe i klasifikuje (npr. sve crvene igračke u jednu kutiju)
8. Razume redosled: prvi, drugi, treći...
9. Povezuje broj sa količinom (npr. broj 4 i četiri predmeta)
10. Primećuje obrasce (npr. crveno–plavo–crveno–plavo...)

Praktična vežba: “Rasporedi po veličini”

Detetu dajte 5 čarapica, olovaka, kašika, klikera...

Zadatak:

- Poređaj od najmanje do najveće
- Zatim obrni redosled
- Zatim po boji
- Na kraju po tvojoj “tajnoj logici” (a dete treba da objasni kako je poređalo)

Ova igra razvija logiku, fleksibilno mišljenje i pažnju.

Igra kod kuće: “Lov na oblike”

Zadaj detetu da u prostoriji pronade predmete određenog oblika:

- “Nadi 3 kruga u dnevnoj sobi.”
- “Nadi kvadrat u kupatilu.”
- “Šta u kuhinji liči na trougao?”

Ova igra razvija sposobnost opažanja i klasifikacije.

Savet za roditelje:

Ne morate s detetom “vežbati matematiku” jer brojevi su svuda!

- Prebrojavajte stepenice
- U kuhinji merite sastojke
- Pravite pogađalice: “Ako imamo 3 jabuke i pojedemo 1, koliko ostaje?”

Cilj nije tačan rezultat, već razmišljanje o brojevima i količini.

Kad dete kaže:

“Četiri i još dva je... šest?”
...nema veće radosti.

Jer tada ne uči napamet već RAZUME.

13. Grafomotorika i fina motorika

Zašto su važne?

Pre nego što dete nauči da piše slova, mora da nauči da kontroliše ruku, šaku i prste. To ne dolazi samo od sebe. Grafomotorika je rezultat mnogih sitnih koraka i vežbi koje deluju kao igra, ali zapravo grade temelj za kasnije pisanje.

Fina motorika podrazumeva precizne pokrete prstiju i šake, dok je grafomotorika posebno vezana za pokret ruke u cilju crtanja i pisanja. Obe se razvijaju postepeno, sečenjem, lepljenjem, precrtavanjem, savijanjem, uvlačenjem...

Dete pred školu treba da zna i ume da:

1. Pravilno drži olovku (ne u pesnici, već palac–kažiprst–srednji prst)
2. Crta zatvorene oblike: krug, kvadrat, trougao
3. Crta linije: prave, talasaste, cik–cak
4. Kopira oblike po uzoru (npr. nacрта kuću kao na slici)
5. Seče makazama po liniji
6. Lepljenjem pravi jednostavan kolaž
7. Povezuje tačke u nizu (od broja 1 do 10, od slova do slova)
8. Presavija papir tačno na pola
9. Nabada dugmiće, perlice, ubacuje konac u iglu (plastičnu)
10. Boji unutar zadatih linija, uz kontrolu pritiska

Igra iz vrtića: “Lavirint za olovku i prst”

Deci dajemo štampane lavirinte kroz koje treba da provuku olovku. Pre toga to rade prstom, a tek kad savladaju putanju kreću sa olovkom.

Ova igra razvija orijentaciju, kontrolu pokreta i strpljenje.

Igra kod kuće: “Zanimljivi zadaci za prstiće”

Svaki dan možete napraviti mini izazov za prstiće:

- Naniži perlice na konac
- Iseci karton po liniji
- Pronađi par dugmića i upari ih po veličini
- Napravi životinju od plastelina
- Napravi zmijicu od salveta, pa je uvuci kroz slamčicu...

Sve ove aktivnosti deluju kao igra, ali zapravo jačaju mišiće ruke i preciznost pokreta.

Savet za roditelje:

Nemojte dete “forsirati” da piše slova pre nego što mu ruka bude spremna.

Umesto toga, podstičite vežbe koje jačaju šaku:

- Igranje sa plastelinom
- Štipanje kvačicama
- Isecanje starih časopisa
- Pravljenje pokretnih igračaka od kartona

Pohvalite svaki trud, ne samo rezultat.

Kada dete kaže:

“Nacrtala sam drvo ali je ružno...” recite:

“Zato što si pokušala! Svakim danom tvoje ruke su sve veštije.”

14. Pažnja, pamćenje i koncentracija

Zašto su važne?

Učionica je mesto gde se mnogo toga dešava istovremeno: učitelj priča, druga deca se pomeraju, zadaci zahtevaju praćenje i razumevanje. Dete koje nije razvilo sposobnost da se koncentriše, pamti informaciju i završi zadatak brzo se oseća izgubljeno.

Pažnja i pamćenje su osnova za svako učenje. Ako dete ne može da obrati pažnju, neće moći da zapamti uputstvo. Ako ne može da zapamti, neće moći da reši zadatak.

U predškolskom uzrastu ne radimo “prave zadatke”, ali kroz igru razvijamo upravo ove veštine.

Dete pred školu treba da zna i ume da:

1. Prati pažljivo zadatak od početka do kraja
2. Izvrši uputstvo koje sadrži 2–3 koraka (npr. “Uzmi papir, nacrtaj drvo i stavi ga na sto”)
3. Pamti kraće nizove (3–4 pojma)
4. Zadrži pažnju tokom aktivnosti koja traje 10–15 minuta
5. Po potrebi usmeri pažnju s jedne stvari na drugu (prebacivanje fokusa)
6. Pamti osnovne lične podatke: ime, prezime, roditelje, adresu
7. Seća se događaja i redosleda događaja
8. Usmerava pogled i sluh na govornika (ne luta pogledom dok neko priča)
9. Prati logički sled u priči ili zadatku
10. Dovrši igru/zadatak i ne odustaje posle prvog pokušaja

Igra iz vrtića: “Šta nedostaje?”

Na stolu je 5 predmeta (npr. kašika, auto, knjiga, loptica, čaša). Dete gleda 10 sekundi. Zatvara oči, a jedan predmet se skloni

Pitanje:

“Šta nedostaje?”

Zatim:

“Gde je bio koji predmet?”

“Koji je bio najbliži čaši?” itd.

Ova igra razvija vizuelno pamćenje, pažnju i prostorno orjentisanje.

Igra kod kuće: “Zlatna rečenica”

Roditelj izgovori rečenicu:

“U šumi sam video lisicu koja jede jabuku.”

Dete ponavlja. Onda pokušajte sa 5 reči. Pa 6. Pa 7.

Tako dete razvija slušno pamćenje i koncentraciju.

Praktična vežba: “Šta je bilo prvo?”

Dajte detetu jednostavan niz aktivnosti, npr:

Najpre si obuo patike, onda si vezao pertle, zatim si otvorio vrata.”

Pitajte:

- “Šta si prvo uradio?”
- “Šta si poslednje uradio?”
- “A šta si radio između?”

Ovo pomaže deci da razviju sekvencijalno pamćenje i logički sled.

Savet za roditelje:

Smanjite broj ometajućih faktora kad dete nešto radi (TV, telefon, upadanje u reč)

Ne govori:

“Ne obraća pažnju nikad!”

već:

“Ajde da nađemo način da te nešto zainteresuje.”

Daj detetu kratak, jasan zadatak pa produžavaj trajanje pažnje postepeno.

Hvalite fokus:

“Vau, sedeo si ceo minut i slušao priču do kraja!”

Deca pažnju ne dobiju. Ona se razvija. A ti si glavni trener!

15. Gruba motorika i koordinacija tela

Zašto su važne?

Gruba motorika obuhvata velike pokrete tela: trčanje, skakanje, penjanje, bacanje i hvatanje lopte, ravnotežu i držanje tela. Koordinacija tela znači da dete može da upravlja svojim pokretima precizno, usklađeno i svesno.

Za školu, ova veština nije samo važna zbog fizičke aktivnosti na odmoru. Ona je važna jer dete treba da sedi stabilno, nosi ranac, prelazi hodnike, ide samostalno u toalet, učestvuje u fizičkom vaspitanju i oseća se sigurno u svom telu.

Deca sa nerazvijenom grubo-motornom koordinacijom često su nesigurna, povučena, brzo se zamaraju, izbegavaju fizičke aktivnosti i imaju slabije samopouzdanje.

Dete pred školu treba da zna i ume da:

1. Trči stabilno, bez padanja i spoticanja
2. Preskače prepreke (čunjeve, jastuke, konopac)
3. Skače na jednoj nozi (bar 3-5 puta u nizu)
4. Menja pravac kretanja (npr. u igri “trči-stani”)
5. Hoda po liniji (pravoj, cik-cak, užoj podlozi)
6. Baca i hvata loptu sa obe ruke
7. Penje se na nisku penjalicu ili stepenik
8. Vrti se, kotrlja, balansira
9. Diže se sa poda bez oslonca rukama
10. Posедуje opštu fizičku sigurnost i dobru posturu

Igra iz vrtića: “Poligon kretanja”

U sali pravimo razne zadatke:

- Preskoči čunjeve
- Prođi kroz tunel
- Hodaj po liniji
- Balansiraj na jednoj nozi 5 sekundi
- Baci loptu i uhvati

Svako dete ima zadatak, a kroz igru se usavršava kontrola tela.

Igra kod kuće: “Hodaj kao...”

Zadajte detetu zadatke:

- Hodaj kao robot
- Skači kao zec
- Puzaj kao mačka
- Kreći se kao puž

Osim što je zabavno, ova igra podstiče kontrolu pokreta, ravnotežu i maštovitost.

Savet za roditelje:

Nema potrebe za skupim didaktičkim sredstvima. Dvorište, park, hodnik, dnevna soba mogu da postanu odličan prostor za razvoj grube motorike.

Dovoljno je:

Pustiti dete da trči, skače, penetra se i kotrlja

Ne prekidati igru strahom ("Pazi da ne padneš!" osim ako stvarno postoji opasnost)

Pohvaliti dete za pokušaj, ne samo za uspeh:

"Videla sam kako si pokušao da skočiš preko. Bravo za trud!"

"Baš lepo držiš ravnotežu!"

U telu koje se slobodno kreće raste i slobodno dete.

16. Igre za ponašanje, deljenje i timski rad

Zašto su važne?

Škola je mesto gde se znanje deli, ali i gde dete mora da nauči da funkcioniše u kolektivu: da sačeka red, da prihvati tuđe mišljenje, da se dogovori, da poštuje tuđi prostor i stvari.

Zato je važno da dete do škole nauči osnove društvenog ponašanja u grupi. Igre kroz koje učimo deljenje, saradnju, uzajamno pomaganje i regulaciju ponašanja pomažu detetu da stekne osećaj pripadnosti, ali i granica.

Dete pred školu treba da zna i ume da:

1. Deli igračku ili materijal s drugima
2. Sačeka red i poštuje dogovor
3. Radi u paru ili maloj grupi bez konflikta
4. Poštuje tuđe ideje i mišljenje
5. Zatraži nešto bez insistiranja
6. Odustane kada ne može da pobedi i prihvati poraz
7. Prihvati da ne bude uvek prvi, najbolji, najglasniji
8. Pomogne drugu bez očekivanja nagrade
9. Ispoštuje pravilo igre, čak i kad mu nije u korist
10. Prijavi nepoželjno ponašanje bez ogovaranja ili tužakanja

Igra iz vrtića: “Pohvali druga“

Na kraju dana sedimo u krugu. Svako dete kaže nešto lepo o drugom detetu.

Na primer:

“Luka mi je danas pomogao da pronađem čarapu.”

“Milica me pustila da budem prva u igri.”

Ova igra uči decu da prime i daju pohvalu, razvija uvažavanje i osećaj zajedništva.

Igra kod kuće: “Zajedno do cilja”

Roditelj i dete dobijaju zajednički zadatak: npr. napraviti toranj od kocki sa pravilom: ne pričamo dok gradimo.

Zatim isto to, ali samo jedno sme da koristi levu ruku, drugo desnu.

Moraju da se dogovore ko šta radi.

Igra razvija strpljenje, dogovor, uvažavanje tuđih granica i toleranciju.

Savet za roditelje:

Kada dete ne želi da deli, ne prisiljavaj.

Umesto toga:

Pitaj: “Zašto ne želiš da поделиš?”

Ponudi alternativu: “Možeš li da daš jednu stvar, a zadržiš dve?”

Pohvali kada to uradi samoinicijativno:

“Videla sam kako si dao drugu autić.
To je bilo baš lepo!”

Podstičite timsku igru. Umesto uvek da se takmiči, nekad neka bude “mi protiv tajmera.” Učite dete da se ne meri samo kroz pobeđu.

17. Kako roditelji mogu da pomognu kod kuće

Zašto je važno da se porodica uključi?

Vrtić je važno okruženje za učenje, ali porodica je prva i najuticajnija škola svakog deteta. Ono što dete vidi i doživi kod kuće, to nosi sa sobom gde god da ide, uključujući i školu.

Roditelji ne treba da budu učitelji već podrška, model i sigurnost. Uloga roditelja je da stvori okruženje u kojem je dete znatiželjno, sigurno da postavi pitanje, da pogreši, da se izrazi i da zna da je voljeno bez obzira na rezultat.

Načini na koje roditelj može pomoći:

1. Uspostavite rutinu – vreme za buđenje, obroke, igru, odmor, spavanje
2. Uključite dete u svakodnevne aktivnosti – spremanje obroka, kupovinu, pakovanje
3. Razgovarajte svakog dana bez telefona, televizora, ometanja
4. Postavljajte pitanja koja otvaraju razgovor : “Šta si danas naučio?”, “Kako si se osećao?”
5. Uključite se u igru bez “popravljanja”, samo budite tu
6. Ne forsirajte da piše, čita, računa ako to još ne želi. Kroz igru dolazi sve
7. Pohvalite trud, ne samo rezultat: “Vidio sam kako si se trudio, to je divno!”
8. Ohrabrujte ga da sam rešava probleme, postavljajte pitanja: “A šta misliš da probaš?”
9. Dajte mu odgovornost. Neka zaliva biljke, sredi svoj ranac, donese nešto
10. Budite primer. Dete uči gledajući vas. Ako želite da ono sluša, slušajte i vi.

18. Kako dete pripremiti za školu – projekat “Moja škola”

Kako u vrtiću približavamo školu kroz igru?

U pripremnom predškolskom programu često koristimo projekat “Moja škola” kako bismo deci približili kako škola izgleda, šta ih tamo čeka i kako mogu da se osećaju sigurno i spremno.

Ovaj projekat se oslanja na interesovanje dece jer ona često sama pokrenu temu škole kroz pitanja, igru i komentare poput:

“Ja ću u školu imati sveske kao moj brat!”

“Učiteljica će mi dati peticu!”

“Je l’ u školi ima više igračka?”

Naš zadatak kao vaspitača nije da im damo suve informacije. Već da im kroz iskustvenu i simboličku igru omogućimo da procesuiraju promenu koja ih čeka.

Kako izgleda projekat “Moja škola”

U okviru ovog projekta deca:

1. Prave svoju učionicu u vrtiću (stolovi, tabla, dnevnicu)
2. Imaju simbolične časove (npr. “čas matematike”)
3. Glume učitelje i učenike
4. Prave raspored časova
5. Pišu i crtaju u sveskama koje sami dekorišu
6. Prave školski pribor od kartona
7. Pričaju sa roditeljima, vaspitačima i bivšim predškolcima o školi
8. Gledaju slike škola, posmatraju rančeve i udžbenike
9. Imaju “mali odmor” i “zvono” u igri
10. Idu u posetu školi

Ideje za roditelje kod kuće:

“Dan škole kod kuće”

Organizujte jedan dan u kom se igra “škola”:

- Ustajanje na vreme
- Doručak kao užina
- Pisanje u “svesci” (slikanje, precrtavanje oblikovanje slova od plastelina)
- “Odmor” sa zdravom užinom
- “Čas fizičkog” sa omiljenom muzikom

Nakon igre, pitajte dete:

“Šta ti se najviše svidelo?”,

“Ima li nešto što ti je bilo teško?”,

“Da li se raduješ školi?”

Kroz ovakvu simboličku igru, dete otkriva sopstvena osećanja i strahove.

✔ Ideje za roditelje kod kuće:

“Moja prva sveska”

Kupite svesku i dozvolite detetu da je dekoriše nalepnicama, crtežima, slovima svog imena.

U tu svesku neka piše, crta, lepi i beleži sve što želi da “nauči za školu”.

Važan savet roditeljima

Deca ne treba da se plaše škole.

Ona treba da raduju školi.

Ne koristite rečenice kao:

“Videćeš ti kad kreneš u školu!”

“U školi nema plakanja!”

“Nema više igranja, sad kreće pravo učenje!”

Umesto toga recite:

“Škola je zanimljivo mesto gde ćeš mnogo naučiti
i upoznati nove drugare.”

“Učiteljica je tu da ti pomogne, kao što sam ja
ovde.”

“Nemaš šta da brineš, ti si već mnogo toga naučio.”

Dete je spremno kada ga razumemo

Neka škola ne bude kraj igre već njeno prirodno proširenje.

Neka ne bude izvor straha već prilika za rast.

A vi budite tu. Ne da učite umesto njega, već da ga bodrite dok uči.

Jer dete ne treba da bude savršeno.

Treba da bude svoje.

I da zna da ga vi, takvo kakvo jeste uvek volite.

**Dete koje ima koren u ljubavi i razumevanju
rado će pustiti krila kad krene u školu.**

Ova e-knjiga je moj poklon svima vama koji želite
da budete oslonac svom detetu.

Hvala vam što se trudite da razumete, podržite i
rastete zajedno sa njim.

Tamara Janković

Vaspitač predškolske ustanove

decina.dar